

A szarvasi múzeum múltjáról és jelenéről

- Palov József -

Szarvason és környékén az első régészeti kutatások 1870-től 1920-ig folytak *Haan Lajos*, *Zsilinszky Mihály*, *Benka Pál*, *Krecsмарik Endre* és mások kezdeményezésével. Az eredményekről néhány tanulmány és önálló kiadvány jelent meg. Helyi múzeum hiányában a leletek a környező múzeumokba, a szarvasi gimnáziumba és a tanítóképzőbe kerültek. Az 1920–40-es években számottevő régészeti feltárás nem volt – *Fettich Nándor* Szarvas-Hurkás nevű határrészben végzett ástatajának kivételével. Eben az időben a különféle földmunkákkal időnként előkerült leletek nagy része elkallódott vagy megsemmisült. Néprajzi felderítés és gyűjtés ezekben az években nem folyt. Jelentősek voltak viszont a Szarvas helytörténetéről és Tessedik Sámuel munkásságáról megjelent forrásértékű művek, elsősorban *Nádor Jenő*, *Mendöl Tibor*, *Banner János* és *Krecsмарik Endre* kutatásainak eredményeként.

A múzeum alapításának gondolatát elsőként *Orosz Iván* szarvasi újságíró, költő és helytörténész vetette fel 1933-ban,¹ majd 1934-ben *Baginyi János* szarvasi géplakatos, aki erre a célra felajánlotta a 130 tárgyból álló háborús fegyvergyűjteményét². A következő évben *Laukó György* szarvasi hentesmester vázolta a múzeum létrehozásának lehetőségeit³. A község akkori vezetősége, értelmisége és őslakossága közömbösen fogadta ezeket a felvetéseket, és megvalósításukért semmit sem tett.

Új korszak kezdődött 1951 szeptemberében, amikor a szarvasi tanítónőképző tanárai – többek között *Palov József*, *Pataj Mihály* és *Szakács György* – elhatározták, hogy az iskolában néprajzi gyűjteményt létesítenek oktatási céllal. A gyűjtés tehát nem múzeomalapítási szándékkal indult meg, hanem a tanítóképzéshez szükséges néprajzi tárgyak szemléltetésének igényével. A szerencsés véletlennek tulajdonítható, hogy az 1951. október 20-án tartott IV. országos múzeumvezetői értekezleten felvetődött a Szarvason létesítendő Tessedik Emlékmúzeum gondolata. Idézet *Ortutay Gyulának*, a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja elnökének ekkor elhangzott hozzászólásából: „Megütötte a fületem egy városnév, Szarvas város neve. A magam részéről meg kell mondanom, hogy nagy fájdalom nekem, hogy nem foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy Tessedik Sámuel emlékére valamit tenni kellene. Annak a Tessedik Sámuelnek az emlékére, aki először vetette fel a magyar parasztság sorsának megjavítását, akit Oroszországba akartak elvinni egyetemre vezetőnek, aki jelentős forradalmi javaslatokat hozott Széchenyi és Kossuth előfutáraként. Ennek a Tessediknek öregkori szenvedés és igen keserű halál jutott osztályrészül. Fájdalom, ennek a nagy embernek az emléke csak annyiban van megörökítve, hogy (mezőgazdasági) gimnáziumot neveztek el róla, holott egész sereg tárgyi emlék és korabeli város-anyag volna begyűjthető és összeállítható, ami legalább egy kéttérmetes emlékmúzeum megvalósítására lenne alkal-

¹ Szarvasi Hírlap 1933. szeptember 24-i szám.

² Szarvasi Közlöny 1934. szeptember 30-i szám.

³ Szarvasi Közlöny 1935. szeptember 29-i szám.

mas. Ezt valamiképpen létre is kellene hozni, akármilyen módon. Az hiszem, hogy a szarvasiak ebben a munkában a múzeum segítségére lennének.”⁴

E felvetés megvalósításának felderítésére Péter László előbb karcagi, majd makói múzeumvezető és Nagy Gyula orosházi múzeumvezető kapott megbízást.⁵ Szervező munkájuk eredményeként a szarvasi községi tanács 1951. november 24-én határozatot hozott múzeum létesítéséről. Az előkészítő munkálatok a megfelelő épület megszerzésére és a gyűjtések folytatására irányultak.⁶ Sajnos, a felkért tanárok ekkor már nem vállalták a közreműködést, így a még nem is létező múzeum minden gondját – jó ideig társadalmi munkában – egyedül Palov József viselte. A szervezéssel megbízott mellékhivatású múzeumvezető ekkor Ortutay Gyula elnökhöz fordult azzal a kéréssel, hogy Nádor Jenő nyugalmazott gimnáziumi igazgatót és neves Tessedik-kutatót célszerű lenne alkalmazni múzeumi munkatársként szerény tiszteletdíjjal. A kedvező válasz rövidesen megérkezett, és ezzel 1952. január 1-től a múzeum kétszemélyessé, majd *Lestyan Pálné* teremőri alkalmazásával háromszemélyessé vált.⁷ A szarvasi járási tanács még ebben az évben múzeumi célra kiutalta a Kossuth L. u. 44. számú magántulajdonban levő lakóházat.⁸ A birtokbavétel után máris sok szarvasi lakos követelte az épületnek lakás céljára való átadását – rábeszélések, kierőszakolt hatósági helyszínelések, fenyegetőzések kíséretében. Ezek ellensúlyozására, de főként a múzeum közművelődési szerepének bemutatása céljából 1952–53-ig évenként négy-öt vándorkiállítás kapott helyet a kiutalt épületben és egyéb szarvasi kiállító-helyiségekben.

A múzeum gyűjteményének alapját a helyi iskoláktól és a megyei múzeumoktól átvett szarvasi eredetű régészeti leletek képezték, valamint az 1951–52-ben megszerzett helytörténeti és néprajzi tárgyak. Utóbbi gyűjtések a következő témákra összpontosultak: Tessedik-hagyaték, kisparaszti növénytermesztés és állattartás, szőlőművelés, céhes ipar, kismesterségek, kerámia, viselet, vadászat. Ez a szerteágazó célkitűzés kezdetben nélkülözötte a különös tervszerűséget, és csak később vált tematikailag céltudatosá. A régészeti leletmentések ebben az időben csupán a különféle földmunkákkal alkalmoszerűen előkerült leletek megszerzésére és adattári leírására korlátozódtak. A gyűjtések és a birtokba vett épület alapján a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja 1952. április 25-én hozott határozatában jóváhagyta a helyi állami intézményként való működést és a Tessedik Sámuel Múzeum elnevezés viselését.⁹ Sajnos, Nádor Jenő munkaviszonyát a felettes hatóság takarékosági indokkal 1953. év végével megszüntette, és ezzel a múzeum gyakorlatilag ismét egyszemélyessé vált.¹⁰

Az 1952–53-ik években megkezdődött a tervezett Tessedik-emlékkiállítás tématervének és rendezőkönyvének összeállítása és lektorálása, a még hiányzó tárgyi anyag gyűjtése és kölcsönzése, a kiállítás költségeinek megszerzése. Eközben az 1952-ben

⁴ Sokszorosított jkv. 1951. október 20-i anyag. Péter László másolata 1952. január 31-i kelettel. A Tessedik Sámuel Múzeumban (a továbbiakban: TSM).

⁵ 1951. október 18-i és 1951. november 6-i ügyirat. TSM.

⁶ 1951. november 22-i és 1951. december 3-i beszámoló jelentés. TSM.

⁷ 1951. december 31-i ügyirat. TSM.

⁸ 1952. február 5-i ügyirat. TSM.

⁹ 1952. május 9-i ügyirat. TSM.

¹⁰ 1953. december 10-i ügyirat. TSM.

megszűnt Múzeumok és Műemlékek országos Központjának hatáskörét a Népművelési Minisztérium Múzeumi Főosztálya vette át. Ennek kiállításrendező csoportja valósította meg a *Tessedik Sámuel Emlékkiállítás – Szikjavítás hajdan és ma* című első állandó múzeumi kiállítást, amely 1954. október 10-én nyílt meg a kiutalt lakóházban.¹¹ Az épület első helyiségében a XVIII–XIX. századi növénytermesztés és állattartás tárgyi emlékei szerepeltek, a következőben Tessedik relikviái, kéziratai, könyvei és tanulmányai, a korabeli városi térképeken ábrázolt utcarendezési elgondolásai (1. kép 1), néhány szarvasi céh és kismesterség eszközei, termékei és iratai. Az utolsó helyiségben kerültek bemutatásra a szikések talajtani vonatkozásai, növényei és állatai, a tessediki és a mai talajjavítás dokumentumai és makettjei (1. kép 2).¹²

Úgy látszott, hogy az állandó kiállítás megnyitása után a múzeum korábbi kritikus helyzete megszűnik. Az átmeneti stabilizáláshoz némileg hozzájárultak az 1954–57-ig nagy helyi érdeklődés mellett végzett régészeti ásatások, valamint a tematikus néprajzi gyűjtések. Ezek elvi alapja az volt, hogy a megvalósított állandó kiállítás inkább a jelent szolgálja, az ásatások, a néprajzi és helytörténeti tárgygyarapítások viszont a jövőt is.

A szórványos leletmentésektől eltekintve ebben az időben Szarvason és környékén a következő jelentősebb ásatások valósultak meg hivatásos régészek vezetésével¹³: Káka-Kettőshalom (1954–55, honfoglaláskor, Szabó János Győző), Káka-halastó (1955, késő-avar, Szabó János Győző), Békésszentandrás-Túl-a-Körös (1956, újkőkor, Csalog József), Décsi Ószőlők (1956, honfoglalás- és Árpádkor, Kovalovszki Júlia), Rózsási Állami Gazdaság (1956, Árpádkor, Kovalovszki Júlia), Szarvas-Lenin utca – ma Tessedik utca (1957, honfoglaláskor, *Gazdapusztai Gyula*). A felsorolt ásatások költségeinek nagy részét a szarvasi járási tanács fedezte, a leletek a szarvasi múzeumba kerültek.

Az ásatásokkal egy időben – a múzeumvezető törekvései nyomán – folytatódtak a néprajzi gyűjtések, s ezek a következő kismesterségek teljes műhelyberendezéseinek megszerzését eredményezték: szőrtarisnyás, pokrócos és kulacsbőröző (1953–54), kovács és lópatkoló kovács (1953–55), csizmadia és cipész (1953–84), kerékgyártó (1953–79), szűcs (1954–86), fazekas (1954–74), szűrszabó (1954–57), fésűs (1954–57), tímár (1954–86), faesztergályos (1954–58), kötélgyártó (1961), szárazmalmi eszközök és szerszámok (1963). Kisebb-nagyobb hiányokkal kerültek a múzeumba a következő kismesterségek tárgyai: kádár (1953–64), kékfestő (1955–82), kalapos (1956), mézeskalácsos és cukrász (1958–72), szíjgyártó (1962–70), kőműves és ács (1982).

A kismesterségek mellett gazdálkodási és egyéb néprajzi tárgyakkal is gyarapodott a múzeum. Ilyenek: állattartási, állatgyógyászati, lóherélési, tejgazdasági, növénytermesztési eszközök (1953–80), szőlészeti és borászati tárgyak (1953), népi kerámiák és hangszerek (1953–83), népi bútorok (1953–80), paraszti kötélverő szerszámok (1954), pásztoreszközök (1954), szűrők és ködmönök (1954), a kenderfeldolgozás és szövés

¹¹ 1954. október 11-i ügyirat. TSM.

¹² Az állandó kiállítás rendezőkönyve 1954. július 6-i kelettel. TSM.

¹³ Ásatási dokumentáció (1954–57), régészeti leltárkönyv. TSM.

tárgyai (1953–60), méhészeti eszközök (1960–83), a kis- és nagyüzemi öntözések eszközei (1963), mezőgazdasági kisgépek (1987).

Említést érdemelnek a közben gyűjtött jelentősebb helytörténeti tárgyak is: Tessedik Sámuel *Johanna* leányának olajportréja és aranygyűrűje (1954), Tessedik vejének olajportréja (1954), Szarvas város XIX. századi címere (1954), Szarvas 1801–1811. évi külterületi, valamint az 1801., 1822., 1829. évi belterületi kéziratos térképei (1954), Tessedik Sámuel *Sámuel Ferenc* nevű fiának olajportréja (1960), Tessedik Sámuel karosszéke (1976), a Bolza-uradalom munkába hívogató harangja (1976).¹⁴ A vázoltakon kívül mintegy 150 szarvasi archív fotót is sikerült megszerezni a múzeum számára (1955–1972).

Az ásatási, néprajzi és helytörténeti gyűjtések sikereihez nagyban hozzájárult a szarvasi járási és a községi tanács anyagi támogatása, valamint az a tény, hogy ekkor még csak kialakulóban volt a magánosok és kereskedők régiséggyűjtő „konjunktúrája”, aminek az volt az előnye, hogy a tárgyak egy része ajándékként került a múzeum tulajdonába.

Az eredmények és az anyagi támogatások ellenére a helyi hatóságok 1956–57-ben egyre gyakrabban kezdtek foglalkozni a múzeumi épületnek lakás céljára való kiutalásával. Az erről folytatott eredménytelen „diplomáciai tárgyalásokon” néha lehangoló megjegyzések hangzottak el, mint pl.: – Minek az a múzeum?! (így!); – Mi a gyakorlati jelentősége?; – Az ön tulajdona az?; – Amennyiben rövidesen nem költözik ki az épületből, karhatalmat fogunk igénybe venni ön ellen.

Az áttelepítési ötletek sokasága közül néhány példa: a múzeum költözzék a volt kultúrházba, adóhivatalba, község házára, Sterbetz-házba, Lengyel-palotába, a lakatlan ligeti csószházba, a járásbíróház pincéjébe. A gyűjteményt végül is 1957 júniusában az Árpád Szálloda három kisméretű emeleti helyiségébe kellett áttelepíteni¹⁵ Ezzel a múzeum közművelődési funkciója gyakorlatilag megszűnt, és lényegében raktárrá vált.

Az újabb elhelyezés után a megnyugvás csupán 1959 végéig tartott, amikor a helyi hatóságok ismét bejelentették áttelepítési szándékukat¹⁶ A múzeumvezető ekkor már értelmetlennek találta további munkáját, és kérte munkaviszonyának megszüntetését 1961. december 31-i hatállyal – nem utolsó sorban tanári és megyei középiskolai szakfelügyelői elfoglaltságára való hivatkozással is. A lemondást a Művelődési Minisztérium Múzeumi Főosztálya nem fogadta el, és felkérte a múzeumvezetőt, hogy teendőit 1962. június 30-ig lássa el, amit ő tudomásul vett, majd a különféle biztatások és ígéretetek hatására később visszavonta lemondását.¹⁷

A vidéki múzeumok ebben az időben kerültek a megyei tanácsok kezelésébe. A szarvasi múzeumot 1962. július 1-i hatállyal a Békés Megyei Tanács vette át, és létrehozta a Megyei Múzeumi Igazgatóságot, amely a megye múzeumainak irányítását és gazdálkodását volt hivatva ellátni.¹⁸ Ekkor már nem volt vitatható a szarvasi múzeum-

¹⁴ Évi beszámoló jelentések (1953–58), néprajzi és helytörténeti leltárkönyv. TSM.

¹⁵ 1957. május 9-i ügyirat, a szarvasi járási tanács 1957. május 11-i határozata. TSM.

¹⁶ 1959. évi beszámoló jelentés. TSM.

¹⁷ 1962. évi beszámoló jelentés. TSM.

¹⁸ Jegyzőkönyvek 1962. március 21-i és 1962. augusztus 3-i kelettel. TSM.

nak az Árpád Szállodából való kitelepítése. ugyanis a szarvasi járási tanács erről 1961 októberében határozatot hozott, s a végrehajtásra 1962 áprilisában került sor. A gyűjtemény a város szélén fekvő egykori Tessedik-tanya nedves falú istállójába és két kisméretű helyiségébe került.¹⁹ A múzeum itt húzódott meg 11 évig, azaz 1962 áprilisától 1973 szeptemberéig. Az épület tulajdonosának – az Öntözési Kutató Intézetnek – adminisztratív intézkedései nyomán és a helyiségekért kiszabott teljesíthetetlen bérleti díj miatt újabb költözésre került sor. A néprajzi és a helytörténeti gyűjtemény 1973. év őszén a romos és felújítás előtt álló Tessedik-féle iskolaépületbe került, a régészeti anyag pedig a volt tanácsolóháza mögötti két kisméretű helyiségbe.²⁰ Az itt tárolt régészeti gyűjtemény kezelését *Juhász Irén* régész vette át, aki 1973. szeptember 1-i hatállyal került a szarvasi múzeum állományába. Ekkor a múzeum kétszemélyessé vált.²¹

A Tessedik-féle iskolaépület az 1972. november 26-án kelt tanácsi határozattal a Békés Megyei Múzeumok Igazgatóságának kezelésébe került azzal, hogy az épület a jövőben a múzeum céljait szolgálja.²² Restaurálása 1973. év végén kezdődött meg, és 1976. év őszén fejeződött be.²³ Ez idő alatt a gyűjteményt házon belül gyakran kellett költöztetni – az éppen soron következő helyreállítási munkálatok miatt. 1974. májusában és júniusában két ízben betörték az épületben levő ideiglenes gyűjteményraktárakba, és a következő, részben pótolhatatlan értékeket tulajdonították el: Corvin-lánc (arany, 101,41 g), Corvin-koszorú (platina-arany, 94,56 g), Magyar Polgári Érdemrend Középkeresztje (valamennyi *Melich János* professzor hagyatékából), 3 db kard, 2 db szarvasgyilok, 1 db kováspisztoly, 4 db karikás ostor, 1 db ökörhajtó ostor, 1 db bicskatartó (pásztorkészség), geodéziai szintezőműszer távcsöve.²⁴ A hosszantartó rendőrségi nyomozás nem járt sikerrel.

A helyreállított múzeumi épület hét földszinti helyiségében kezdődött meg 1976. november 5-én a múzeum legújabb korszaka négy időszak kiállítás bemutatásával.²⁵ A következő két évben további tíz időszak kiállítást rendezett a múzeum – nem utolsósorban azért, mert a tervezett állandó kiállítás megvalósítása hosszabb időt és főként anyagi eszközöket igényelt, az épületet viszont addig is megfelelően kellett hasznosítani.

Az 1976–78-ig terjedő időben került sor az állandó kiállítás tématervének és forgatókönyvének összeállítására, széleskörű szakmai megvitatására és lektorálására, a még szükséges kiállítási tárgyak megszerzésére. E munkálatok eredményeként jött létre a *Tessedik városa hajdan és ma* című állandó kiállítás. A megvalósításban jelentős szerepe volt a megyei és a budapesti muzeológusoknak, történészeknek és levéltárosoknak, valamint a Művelődési Minisztérium anyagi támogatásának és a Központi Múzeumi Igazgatóság kiállításrendező csoportjának. A múzeumnak ez a második állandó ki-

¹⁹ 1962. évi beszámoló jelentés. TSM.

²⁰ 1973. január 5-i és 1973. szeptember 6-i ügyirat. TSM.

²¹ 1973. szeptember 1-i ügyirat. TSM.

²² 1972. november 26-i ügyirat. TSM.

²³ 1976. november 27-i beszámoló jelentés. TSM.

²⁴ 1974. június 8-i és 1974. június 12-i ügyirat. TSM.

²⁵ *Sass Ervin*: Múzeumot avattak Szarvason. Békési Élet 1977/2. szám, 263. oldal.

állítására 1979. március 25-én nyílt meg, s ekkor jelent meg ennek szöveges ismertetője.²⁶ A ma is fennálló kiállítás bemutatja Tessedik városának – Szarvasnak – több ezer éves történetét, népének életét és munkásságát, múltjának haladó eseményeit, jelenének sikereit és törekvéseit. A múzeumi épület legújabb történetéhez tartozik az, hogy 1987–88-ban alapos felújításra került sor (3. kép 2).

Az 1836-ban épült szarvasi szárazmalmot a múzeum gondolja. A romos műemléket és telkének egy részét 1968-ban vásárolta meg a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága.²⁷ Felújítását a szarvasi városi tanács költségvetési üze me végezte el 1969–73 között az Országos Műemléki Felügyelőség irányításával és anyagi támogatásával (4. kép). Ünnepélyes megnyitása 1973. szeptember 29-én történt, s ekkor jelent meg a mal mi ismertető első kiadása²⁸, majd 1976-ban második, bővített kiadása.

Az 1988. december 31-i statisztikai jelentésben a múzeumról a következő tény szá mok szerepelnek²⁹:

– Létszám: a múzeumban nyolc alkalmazott teljesít szolgálatot (múzeumvezető, ré gész, gondnok-restaurátor, hivatalsegéd, teremőrök), a szárazmalomban egy teremőr, aki ellátja a nyitvatartást, a műemlék bemutatását és gondozását.

– Régészet: 54 539 db. Az adatban nem szerepel az 1983–84-ben és 1988-ban Ju hász Irén által feltárt avar temetők több százra tehető anyaga, valamint az utóbbi évti zedben gyűjtött sok ezer lelete, amelyek az MTA régészeinek itteni ásatásai nyomán kerültek a múzeumba. utóbbiakat ismerteti a *Makkay János* szerkesztésében készült *Magyarország régészeti topográfiaja 8., A szarvasi járás* című, egyedülálló, forrásérté kű kötet.

– Néprajz: 2951 db tárgy. Az anyag nagy részét a már említett gazdálkodási és kis mesterségi eszközök alkotják. A feltüntetett ténytiszamban nem szerepel *Domán Imre* szarvasi állatorvos mintegy 670 egyedi néprajzi tárgya. Ezeket ugyanis Szarvas város nak adományozta a gyűjtő. Az anyagot a múzeum vette leltárba, raktározza, restaurál ja és kiállításon mutatja be.

– Helytörténet: 339 db tárgy. Összetétele a következő: az előzőekben már említett Tessedik-relikviák, kéziratok és kiadványok, a szarvasi munkásmozgalom anyaga, né hány szarvasi veterán hagyatéka, az egykori *Világosság Dalkör* anyaga, *Melich János* és *Mendöl Tibor* professzorok hagyatéka, *Chován Kálmán* zeneszerző, *Toman János* szarvasi linómetsző művei és tárgyai, régi szarvasi térképek és iratok, a szarvasi céhek és az ipartestület tárgyai és iratai.

– Képzőművészet: a 853 db-ból álló gyűjteményt *Erdélyi Attila* szarvasi származá sú szobrász- és festőművész olajképei, akvarelljei, rajzai és vázlatai alkotják. Az anya got az elhunyt művész édesanyja adományozta a múzeumnak.

– Szakkönyvtár: a 2500 kötet anyagában jelentős a helytörténeti és a néprajzi mun kák száma.

²⁶ Az állandó kiállítás iratai (1976–78.) TSM.

²⁷ 1969. évi beszámoló jelentés. TSM.

²⁸ 1973. évi beszámoló jelentés. TSM.

²⁹ A múzeum 1988. évi működési adatainak összesítése. TSM.

– Látogatottság: a múzeumot 1988-ban 16 596 érdeklődő tekintette meg, a szárazmalmot 13 638 látogató.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a közel négy évtizedes múlttal rendelkező múzeum – az időnkénti megtorpanások ellenére is – sikeresen fejlődött, és napjainkban eredményesen szolgálja a közművelődést és az idegenforgalmat. Megemlítendő végül, hogy a múzeumvezető munkásságának elismeréseként a következő minisztériumi és tanácsi kitüntetésekben részesült az utóbbi években: Szocialista Kultúráért (1956, 1973, 1983), Nívójutalom (1979), Pro Urbe Szarvas (1980).

Zur Vergangenheit und Gegenwart des Szarvaser Museums

– József Palov –

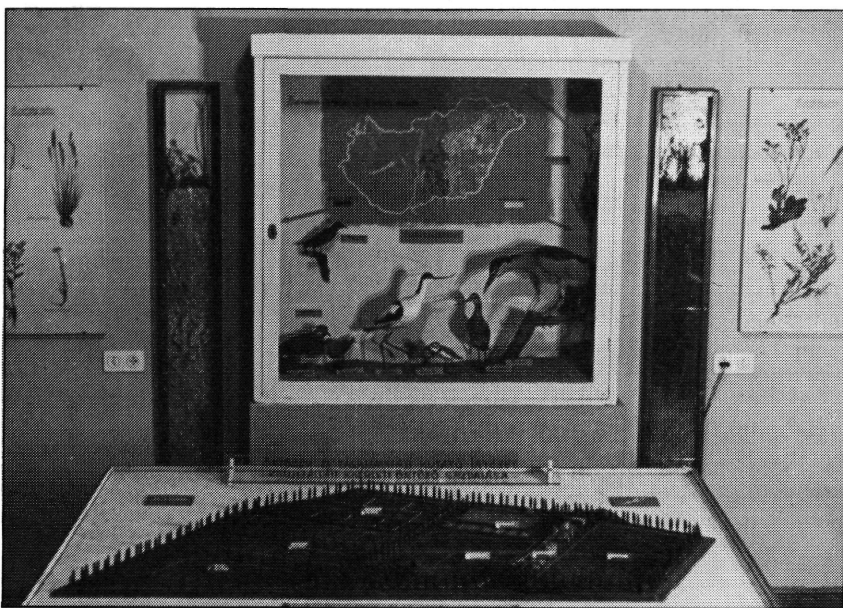
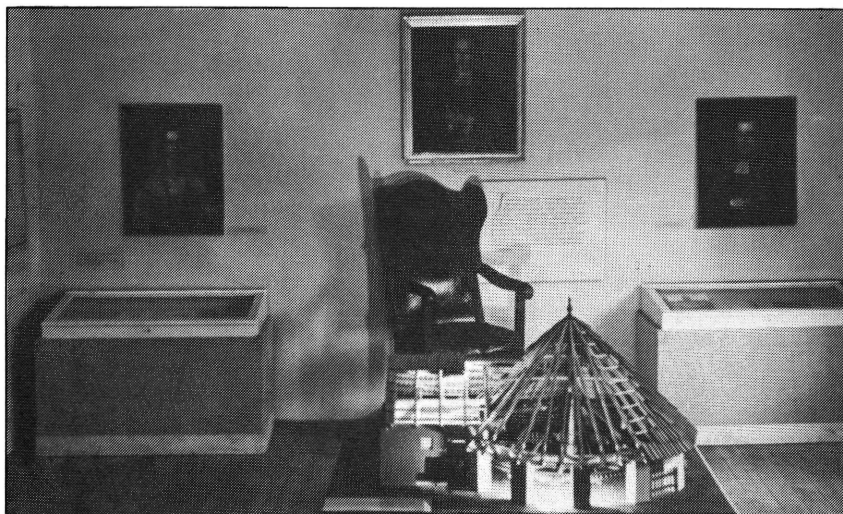
Resümee

Der gründende Direktor des Szarvaser Museums fasst die Geschichte des 1951 gegründeten Institutes bis zum Ende der 1980er Jahre zusammen. Er realisierte die Gründung des Museums auf Initiative des Ethnografieforschers und Politikers Gyula Ortutays im Auftrage der lokalen Verwaltungsleiter. Er beschreibt, wie auf die anfängliche Begeisterung keine zufriedenstellende Lösung der Unterbringung des Museums erfolgte. Nach mehrfachen Umzügen bekam das Museum 1973 das als Baudenkmal figurierende Gebäude der einstmaligen Schule von Samuel Tessedik, dem hervorragenden ungarischen Agrarentwickler und aufgeklärten Reformier. Nach der 1976 erfolgten Baudenkmalrestauration bekam das Museum eine entgeltliche Heimstätte, in welcher sich auch die ein reiches archäologisches und historisch-ethnografisches Material vorstellende ständige Ausstellung befindet. Seit 1973 gehört auch eine 1836 erbaute Trocken- oder Zugmühle dem Museum an.

Der Verfasser beschreibt kurz den Verlauf des Anwachsens der musealen Sammlungen und die wichtigeren Teile derselben nach Fachgebieten (Archäologie, Geschichte, Ethnografie, Bildende Kunst) gesondert, und überschaut die das Material des Museums verwertenden grösseren Publikationen. Er berührt auch die Gestaltung des Fach- und Hilfspersonals des Museums.

(Übersetzt von F. Sipiczky)

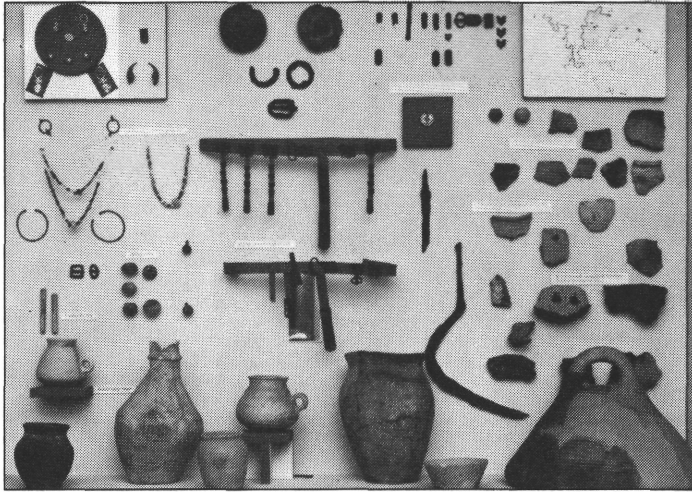
Palov József
Szarvas,
Vasút u. 42.
5540

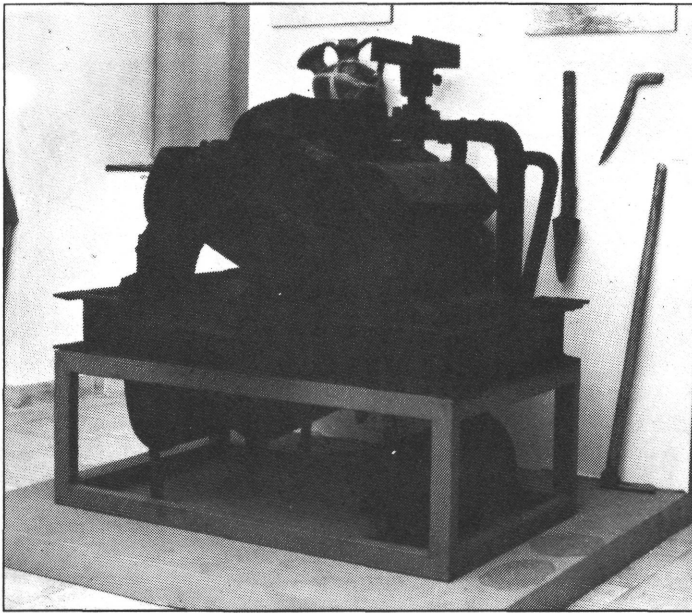
1. kép

1: Tessedik Sámuelre emlékező kiállítás részlete (1954);

2: A szikéseket bemutató kiállítás (1954)

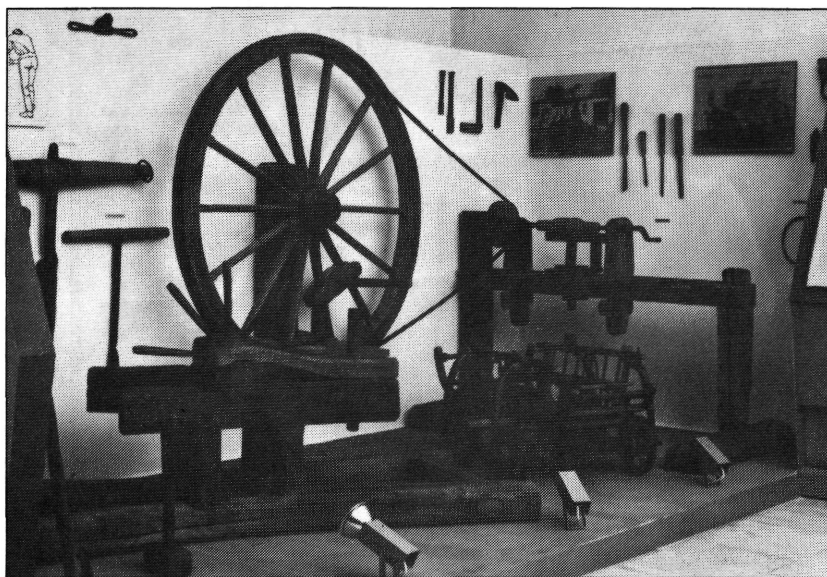
1

2

2. kép

- 1: A régészeti kiállítás részlete – avar anyag (1979);
2: A zöldségtermesztés eszközei, az előtérben öntöző vasjárgány (1979)

1

2

3. kép

1: Kerégyártó műhely részlete kerékszékkel és faesztergával (1979);
2: A restaurált műemléki színház (1988)

4. kép

A restaurált műemléki szárazmalom (1973)